

З огляду на економічні умови і можливості поліграфічної бази, варто рекомендувати перехід на електронні видання, лекційні матеріали викладачів, що зараз уже частково реалізується. Також необхідно ширше використовувати можливості дистанційного навчання з використанням інформаційних комп'ютерних технологій. Саме дистанційне навчання покликане скоротити аудиторне навантаження і збільшити частку СРС [1; 4].

Мистецтво керування СРС з боку викладача – це насамперед вміння оптимізувати процес поєднання цих двох частин. Контроль самостійної роботи не має бути самоціллю для викладача, а для студента він насамперед мусить стати мотивувальним фактором його навчальної діяльності.

Варто включати результати виконання самостійної роботи в показники поточної успішності студента з дисципліни, щоб рейтинг студента безпосередньо залежав від отриманих оцінок, а отже, від рейтингу залежали і стипендія, і її розмір. Багатьом студентам важливий моральний інтерес у формі суспільного визнання. А це дозволяє оптимально використовувати індивідуальні можливості студента, викликає потребу в самостійному розв'язанні практичних завдань та особистому професійному розвитку, сприяє поглибленню знань і вмінь, виробляє наполегливість та організованість, розвиває практичні навички, клінічне мислення, виховує необхідність постійного поповнення і розширення обсягів спеціальних знань, орієнтує на систематичну самоосвіту.

Таким чином, активне залучення студентів до навчального і науково-дослідного процесів - один з основних засобів засвоєння навчального матеріалу в позааудиторний час, формування потреби в самостійному вивченні додаткового матеріалу. Неабияке значення в цьому процесі також має науково-дослідна робота - як для підвищення професійних знань і навичок майбутнього лікаря, так і для формування культурної, всебічно розвиненої особистості.

Список використаної літератури

1. Казаков В. Н. Болонские реформы в высшем медицинском образовании Украины: достижения, проблемы, перспективы / В. Н. Казаков, А. Н. Талалаенко, М. Б. Первак // Університетська клініка. – 2007. – № 2. – С. 3-7.
2. Канівець С. В. Самостійна робота студентів у системі модульно-рейтингового навчання / С. В. Канівець, О. В. Канівець // Організація навчально-виховного процесу. – 2006. – Вип. 6. – С. 150-156.
3. Максименко С. Д. Науково-дослідницька діяльність студентів : метод. рек. / С. Д. Максименко, М. М. Філоненко. – К., 2013. – 64 с.
4. Тупота А. Д. Самостійна робота студента - вища форма навчальної діяльності у навчальному закладі / А. Д. Тупота // Нові технології навчання. – 2007. – Вип. 47. – С. 77-80.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПОВНОЦІННОГО ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ

Циганенко І.В., Овчаренко Л.К.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Розглянуто самостійну роботу студента-медика як невід'ємну складову процесу навчання, необхідну для розвитку поглиблених знань, постійного самовдосконалення і впевненості в професійній діяльності.

Ключові слова: позааудиторна робота, інформаційні бази даних, професійно-особистісний розвиток.

На якість освіти у вищій школі, в тому числі медичній, впливають численні фактори: якість державних освітніх стандартів; зміст освітніх програм; рівень і якість підготовки абітурієнтів; кваліфікація педагогічних кадрів; матеріальна база освітнього закладу; соціальна захищеність співробітників і студентів; зовнішні економічні умови; морально-психологічний клімат у навчальному закладі.

Якість вищої медичної освіти - це забезпечення необхідного рівня підготовки спеціалістів, здатних до ефективною професійної діяльності та швидкої адаптації в умовах науково-технічного прогресу, таких, що вміють використовувати знання при вирішенні професійних завдань.

Необхідно враховувати, що діяльність випускника медичного закладу спрямована на:

- здійснення профілактики і покращення здоров'я населення;
- діагностику захворювань, лікування і реабілітацію хворих у лікувально-профілактичних і лікувально-оздоровчих закладах;
- збір та аналіз інформації про стан здоров'я населення різних соціальних і віково-статевих груп;
- планування, організацію й управління заходами з надання медичної допомоги населенню в системі охорони здоров'я в умовах соціально-економічних факторів

Ураховуючи це, ми вважаємо, що критерієм якості медичної освіти є здатність медичного закладу виховати в студентів потребу в постійній самоосвіті та самовдосконаленні, сформувати в них вміння застосовувати основні поняття, закони, закономірності, методи і засоби всіх дисциплін навчального плану в ролі теоретичних, методологічних, організаційних та технологічних орієнтирів у майбутній професійній діяльності.

Важливу роль у організації самостійної роботи студентів (СРС) відіграють інформаційні комп'ютерні технології та навчальні програми з тестовими системами, інформаційними базами даних, що дозволяють суттєво впливати на процес навчання і допомагають у засвоєнні нового матеріалу.

Для формування навичок самостійної діяльності в студентів необхідно перш за все навчити їх прийомам мислення і спонукати до прагнення пошукового пізнання. Організація СРС під керівництвом викладача є одним із найефективніших напрямів у навчальному процесі, вона розвиває самостійну творчу діяльність, яка стимулює здобуття і закріплення знань. СРС набуває особливої актуальності при вивченні спеціальних дисциплін, оскільки стимулює студентів до роботи з необхідною літературою, виробляє навички прийняття рішень. Застосування навчальної інформації, що була здобута студентом самостійно, переводить процес навчання з рівня пасивного поглинання інформації на рівень активного її перетворення. Серед ефективних форм СР - робота з наочними

матеріалами, виробнича практика і безпосереднє спілкування з хворими. Стимулюють студентів до самостійної роботи такі фактори як бажання мати глибокі знання з обраної спеціальності та взаємозв'язок дисциплін, що вивчаються, з подальшою професійною діяльністю.

За традиційної форми навчання студенти зазвичай обмежуються вивченням конспектів лекції без спеціальних завдань і не звертаються до підручників, словників, атласів, довідників. До викладення теми в студентів не виникає запитань, оскільки матеріал невідомий, а пізнавальні потреби стимулюються лише зовнішніми факторами: ілюстраціями, прикладами. Після викладення теми запитання також не виникають унаслідок упевненості студента в тому, що матеріал уже «препарований» викладачем і не потребує додаткового вивчення, тому в студентів слабо розвиваються внутрішня мотивація, бажання зрозуміти і розібратися в питанні самостійно.

Попри те, що за навчальними програмами виділяється достатньо багато часу на СРС, вона не дає очікуваних результатів через недостатню цілеспрямованість, слабкий зовнішній контроль, недостатню диференціацію та варіативність, тому не може забезпечити якісну реалізацію поставлених перед нею завдань. Значний обсяг завдань, передбачений для самостійної роботи, або не виконується зовсім, або виконується формально, або просто списується з різноманітних доступних джерел.

Керівництво СРС в умовах інноваційного навчання передбачає організаційну, методичну і регуляційну складові. При цьому викладач має завчасно побудувати систему самостійної роботи, враховуючи її форми, цілі, відбираючи навчальну інформацію і засоби педагогічної комунікації. Мета керівництва самостійною роботою передбачає створення навчальних посібників, які мають допомогти студенту. Вони можуть містити узагальнений план-алгоритм семінару, наочні таблиці або ілюстрації. Дуже важлива наявність у навчальних посібниках критеріїв оцінки знань студента як орієнтирів для самоконтролю.

Методична складова передбачає розробку завдань, що використовуються в різних формах організації навчального процесу (лекції, семінари, практикуми, заліки, екзамени). Наприклад, за кілька хвилин до кінця семінару студентам пропонується сформулювати питання за матеріалом, проілюструвати будь-яке теоретичне положення конкретним прикладом. Для розвитку абстрактного мислення можна запропонувати спільне складання висновку за підсумком вивченої теми. Організація позааудиторної СРС потребує розробки різнопланових, різнорівневих, індивідуалізованих завдань: аналіз джерел інформації, виділення кількох точок зору на проблему, конструювання проблемних питань та розв'язання навчальних задач, невеликі експериментальні дослідження. Регуляційна складова керівництва СРС пов'язана з організацією форм співпраці, що стимулюють їхню самостійність і творчу активність.

Таким чином, формування професійних якостей майбутніх спеціалістів багато в чому визначається ставленням самих студентів до самостійної роботи. Пасивний підхід, при якому студенти вважають, що весь матеріал надається викладачем на лекціях і семінарських заняттях, призводить до мінімізації можливостей у майбутній успішній професійній діяльності та зниження якості навчання. Не менш хибно ототожнювати самостійну роботу з «відробками», фактично націленими не на отримання нових знань, а на закріплення пройденого матеріалу. Найвищий ефект досягається тоді, коли студент постійно працює над собою. Самостійну роботу студента можна вважати одним з основних факторів професійно-особистісного розвитку майбутнього спеціаліста.

Список використаної літератури

1. Манюк Л. В. Статус соціальних мереж у вищій медичній освіті: все складно / Л. В. Манюк // Гуманітарна складова у світлі сучасних освітніх парадигм : матеріали Всеукраїнської дистанційної науково-практичної конференції з міжнародною участю, 14-15 квіт. 2016 р. – Х. : Вид-во НФаУБ, 2016. – С. 199-202.
2. Манюк Л. В. Студент, Інтернет і медичний університет / Л. В. Манюк // Дистанційна освіта у ВНЗ: інноваційні та психолого-педагогічні аспекти : зб. наукових праць міжнародної науково-методичної конференції. – Харків : Місьдрук, ХНАДУ, 2015. – С. 152-156.
3. Модернізація навчальних планів і програм підготовки лікарів відповідно до нової парадигми розвитку Європейського освітнього простору / В. Ф. Москаленко, П. О. Яворівський, І. Є. Булах [та ін.] // Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України на новому етапі : матеріали X ювілейної Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю, 18-19 квіт. 2013 р. – Тернопіль: ТДМУ, 2013.